

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС

УДК 343.13

А.П. ЧЕРНЕНКО,

*кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри права
Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля*

СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ ЗАХИСТУ І ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

У статті досліджуються поняття захисту та правової допомоги під час кримінального провадження, проводиться аналіз їх змісту, на підставі чого зроблено висновок про те, що поняття «захист» є дещо вужчим за змістом від поняття «правова допомога».

Ключові слова: захист, правова допомога, правові послуги, функція захисту.

Постановка проблеми. Захист у кримінальному провадженні є явищем не новим. Поява захисту як окремого виду кримінально-процесуальної діяльності сягає сивої давнини. Перші зачатки захисту відомі ще зі стародавніх часів, коли спори між окремими особами розглядалися публічно за участю громади, при цьому на боці позивача і відповідача виступали найбільш досвідчені представники громад, які надавали поради учасникам такого процесу. Сьогодні ступінь демократії в будь-якій країні оцінюється наявністю захисту та його можливостями як правозахисної інституції у юридичних процесах. У першу чергу така оцінка залежить від наявності та можливостей захисту в кримінальному провадженні.

Інститут захисту під час кримінального провадження в Україні відомий ще з часів Київської Русі, де в суді роль захисників виконували родичі, приятелі сторін – «послухи». До судової реформи 1864 р. роль захисників виконували судові стряпчі, а з прийняттям у 1864 р. Статуту кримінального судочинства для здійснення функції захисту запроваджувалися судові присяжні чи приватні повірені [1, с. 33–37].

Кожна зміна кримінально-процесуального законодавства певним чином впливала й на інститут захисту. За радянських часів він не сприймався серйозно, а були періоди, коли захист вважали майже «ворожим» явищем та й ставилися до нього відповідно. У більш пізні часи радянської пори ставлення до захисту змінилося, його стали визнавати важливим інститутом. За часів незалежності України така тенденція збереглася, і цей інститут набув подальшого розвитку. Прийняття у 2012 р. нового Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК) доволі серйозно змінило всю процедуру кримінального провадження, захист у тому числі, що змушує звернути увагу на інститут захисту ще раз.

У цьому нормативно-правовому акті, окрім терміна «захист», з'явився новий термін «правова допомога», причому термін «правова допомога» інколи вживається законодавцем так, що можна говорити про нього, як про термін, яким розкривається зміст терміна «захист». Саме ці обставини обумовлюють необхідність дослідження поняття термінів «захист» та «правова допомога» для з'ясування їх співвідношення. У свою чергу, необхідність дослідження зазначених понять визначає обрану тему дослідження як актуальну.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковане розв'язання цієї проблеми. До проблем захисту під час кримінального провадження зверталось доволі багато як радянських, так і сучасних українських і російських вчених. Питання організації і діяльності за-

хисту під час кримінального провадження висвітлювалися українськими ученими і практика-ми: В.В. Андріївським, Т.В. Варфоломеєвою, І.Ю. Гловацьким, Я.П. Зейканом, В.В. Леоненком, В.В. Медведчуком, М.М. Михеєнком, О.Р. Михайленком, В.В. Титаренком, П.В. Хотенцем, Г.І. Чангулі, а також російськими правознавцями: В.Д. Адаменком, А.П. Галагановим, О.М. Ларіним, І.Л. Петрухівим, Ю.І. Стецовським та ін.

Питання захисту під час кримінального провадження були досліджені на рівні кількох докторських (Т.В. Варфоломеєва, В.В. Медведчук, В.О. Попелюшко) і кандидатських дисертацій (О.Г. Шило, О.Г. Яновська, П.В. Хотенець, В.В. Бедь, В.Ю. Резник та ін.). Слід констатувати, що цей вид кримінально-процесуальної діяльності був предметом багатьох наукових досліджень, але не втрачає актуальності, бо є важливим і таким, що потребує удосконалення, а отже, й дослідження.

Формування мети статті (постановка завдання). Мета дослідження – з'ясувати співвідношення понять захисту і правової допомоги під час кримінального провадження.

Завдання:

- з'ясувати сутність понять «захист» та «правова допомога»;
- встановити співвідношення понять «захист» та «правова допомога».

Основні результати дослідження. З'ясування сутності поняття захисту та відмежування від нього інших видів діяльності, зокрема від надання правової допомоги, на нашу думку, слід розпочати із з'ясування тлумачення термінів «захист» та «правова допомога».

Слово «захист» відповідно до тлумачного словника української мови має 6 значень: 1. Дія за значенням захищати, захистити і захищатися, захиститися. 2. Заступництво, охорона, підтримка; Брати під захист. 3. Місце, притулок, де можна захиститись, заховатися від когось, чого-небудь, укриття // Споруда, пристосування і т. ін., що захищає від кого, чого-небудь // рідко Житло. 4. Сторона, яка захищає обвинуваченого під час суду; оборона. 5. Ті хто у складі спортивної команди захищають якусь ділянку ігрового поля під час гри у футбол, хокей і т. ін.; проти нападу. 6. Прийом гри у шахи [2, с. 339].

Із 6 значень слова «захист» стосується тих понять, що розглядаються у цій статті, лише одне з них, воно й дає відповідь на поставлене питання у її заголовку, але наведене тлумачення цього слова повною мірою дає зрозуміти його суть.

На відміну від словника сучасної української мови, вітчизняна юридична енциклопедія взагалі не містить такого визначення. Вона містить лише близьке за змістом визначення: захист цивільних справ – застосування цивільно-правових засобів з метою забезпечення цивільних прав. Здійснення за допомогою заходів матеріально-правового і процесуально-правового характеру [3, с. 536–541].

Російське видання юридичного словника не дає конкретної відповіді на це питання, а лише містить визначення загального поняття «Захист судовий – право громадян, а також сукупність процесуальних дій, спрямованих на захист честі і гідності, життя і здоров'я, особистої свободи і майна від злочинних посягань, на спростування обвинувачення або пом'якшення відповідальності обвинуваченого (підсудного). Це право забезпечується участю захисника (адвоката) у судочинстві в цивільних чи кримінальних справах» [4, с. 222].

Така ситуація (відсутність тлумачення у словниках та енциклопедії), на нашу думку, пов'язана з негативним ставленням радянських і сучасних українських та російських процесуалістів до такого виду кримінально-процесуальної діяльності. Але таке ставлення, на щастя, змінюється.

Доволі дивною є ситуація щодо визначення поняття «захист» у КПК. Дивною вона виглядає тому, що чіткого визначення цього терміна як відповідної діяльності немає, хоч цей термін вживається у КПК близько 88 разів.

Про його більш або менш чітке значення можна говорити, ознайомившись із ст. 20 КПК під назвою «Забезпечення права на захист», де говориться, що підозрюваний, обвинувачений, виправданий, засуджений має **право на захист, яке полягає у наданні йому можливості надати усні або письмові пояснення з приводу підозри чи обвинувачення, право збирати і подавати докази, брати особисту участь у кримінальному провадженні, користуватися правовою допомогою захисника, а також реалізовувати інші процесуальні права, передбачені цим Кодексом».**

В останніх випадках слово «захист» вживається у КПК лише для назви відповідної діяльності чи конкретної дії – 30 разів (ст.ст.2, 7, 20–22, 36, 43, 45–49, 53, 54, 87, 114, 120, 128, 206, 232, 322, 324, 330, 338, 339, 352, 517, 528, 589, 590).

У ст.ст. 352 та 354 КПК слово «захист» вживається при встановленні обов'язку суду: захистити свідків від образи (ст. 353), а також захисту прав малолітнього чи неповнолітнього свідка (ст. 354).

Ще 7 разів, у ст.ст. 27, 228, 254, 255, 258, 264 та 546 КПК, це слово вживається у розумінні захисту інформації, а в інших 48 випадках воно вживається при назві відповідної сторони кримінального провадження (сторони захисту).

Тут слід зауважити, констатація того факту, що у КПК відсутнє визначення поняття «захист», не є негативною оцінкою, цього нормативного акта, бо його призначенням є регламентація кримінально-процесуальної діяльності в цілому, і захисту в тому числі, а це призначення КПК доволі ефективно реалізовує.

Відсутність офіційного визначення поняття захисту є підставою для його наведення у навчальній літературі та у межах наукових досліджень. Ці літературні джерела якраз і мають таке призначення.

Так, у підручнику «Кримінально-процесуальне право» В. М. Тертишник визначає: «захист – система дій, спрямованих на спростування обвинувачення, виявлення сумнівів щодо обґрунтованості обвинувачення, даних, які вказують на невинність обвинуваченого або на пом'якшуючі його відповідальність обставини» [5, с. 12].

Хотілося б звернути увагу, що автором у наведеному визначенні робиться наголос на захисті, як на певному виді діяльності, і це, на наш погляд, є виправданим та цілком логічним.

Л.М. Лобойко у підручнику «Кримінальний процес» зазначає: «Функція захисту – це основний напрям кримінальної процесуальної діяльності, зміст якого утворюють:

- заперечення по суті підозри і обвинувачення в цілому;
- заперечення окремих пунктів підозри і обвинувачення;
- заперечення кваліфікації кримінального правопорушення (злочину чи кримінального проступку);
- давання іншого тлумачення дій підзахисного, не заперечуючи обвинувачення;
- звернення уваги органів досудового розслідування, прокуратури і суду на обставини, що пом'якшують вину;
- наполягання на недостатності доказів, якими обґрунтовується обвинувачення» [6, с. 15].

Єдине, на що слід звернути увагу, у наведеній цитаті говориться не про захист, а про функцію захисту, але це не є негативом, а лише змушує нас дослідити питання відмінності понять «захист» та «функції захисту» (наперед зазначимо, що це, на наш погляд, є єдино правильною назвою цього виду діяльності. Докази наведено нижче). Це хоч і не входить до завдань, що поставлені у цьому дослідженні, разом з тим його вирішення є необхідним, і це було зроблено, але до цього проаналізуємо ще один підручник, виданий після прийняття КПК.

Вивчення іншого підручника показало, що не лише законодавець, але й вчені вважають за головне визначити не поняття захисту, а розкрити його зміст. У спеціальній главі, присвяченій кримінальним процесуальним функціям, авторський колектив (Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого») підручника «Кримінальний процес», говорячи про сторону захисту, її склад, процесуальні права тощо (глава 5), звертає увагу, що «п. 3 ч. 3 ст. 42 КПК містить низку процесуальних прав підозрюваного, обвинуваченого, які пов'язані з отриманням правової допомоги захисника. Важливою гарантією надання ефективною правовою допомогою є конфіденційність спілкування підозрюваного, обвинуваченого із захисником» [7, с. 131].

З наведеного можна дійти висновку, що автори підручника поняття «захист» здебільшого пов'язують з реалізацією прав підозрюваним та отриманням ним правової допомоги від захисника. Якщо погодитися з цим, то виходить, що захист і правова допомога – це одне і теж, а точніше, захистом є діяльність, змістом якої є, серед іншого, ще й отримання правової допомоги.

Так само зазначено й у КПК, а саме в уже цитованій ст. 20 КПК «Забезпечення права на захист», де у ч. 3 зазначається, що «у випадках, передбачених цим Кодексом та/або зако-

ном, що регулює надання безоплатної правової допомоги, підозрюваному, обвинуваченому правова допомога надається безоплатно за рахунок держави». Разом з тим законодавець дещо по-іншому ставиться до цих термінів, говорячи про них, як про різні речі. Зокрема у ч. 1 ст. 46 КПК законодавець передбачає, що захисник не має права взяти на себе **захист** іншої особи **або надавати їй правову допомогу**, якщо це суперечить інтересам особи, якій він надає або раніше надавав правову допомогу. Такий стан регламентації говорить про непослідовність законодавця.

Така ж ситуація спостерігається й у інших нормах КПК. Зокрема у ч. 2 ст. 49 КПК законодавець знову говорить про ці терміни, як про одне явище. Так, у цій нормі законодавець закріплює положення про те, що у випадках, передбачених ч. 1 цієї статті, слідчий, прокурор виносить постанову, а слідчий суддя та суд постановляє ухвалу, якою доручає відповідному органу (установі), уповноваженому законом **на надання безоплатної правової допомоги**, призначити адвоката **для здійснення захисту** за призначенням та забезпечити його прибуття у зазначені у постанові (ухвалі) час і місце для участі у кримінальному провадженні.

Майже такий же зміст простежується й у ст. 47 та у п. 1 ч. 1 ст. 161 КПК.

У ч. 3 ст. 120 КПК, що має назву «Витрати на правову допомогу», законодавець до правової допомоги відносить «допомогу захисника, залученого для здійснення **захисту** за призначенням у випадках, передбачених цим Кодексом та/або законом, що регулює надання безоплатної правової допомоги, надається за рахунок коштів Державного бюджету України і є безоплатною для підозрюваного, обвинуваченого. Граничний розмір компенсації витрат на правову допомогу встановлюється законодавством».

Говорячи про права свідка, законодавець черговий раз проявляє непослідовність, закріплюючи норму такого змісту: «Користуватися під час давання показань та участі у проведенні інших процесуальних дій **правовою допомогою адвоката**, повноваження якого підтверджуються згідно з положеннями ст. 50 цього Кодексу» (п. 2 ч. 1 ст. 66 КПК). У цьому разі до правової допомоги законодавець відносить дії адвокат на користь свідка, які жодним чином не можуть бути оцінені як захист, отже, це вже **другий вид правової допомоги або захисту**.

Говорячи про завдання кримінального провадження, законодавець зазначає у КПК: «Завданнями кримінального провадження є захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, а також забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура» (ст. 2 КПК) [8, с. 3].

Коментуючи цю статтю КПК, автори науково-практичного коментаря, зазначають: «До завдань кримінального провадження коментована стаття відносить насамперед захист особи, суспільства і держави від кримінальних правопорушень. Оскільки кримінальним правопорушенням можуть бути порушені права і свободи фізичної особи, права особи юридичної (різних її організаційних форм), в результаті чого їм буде завдана шкода у різних видах її прояву, то держава в особі уповноважених нею органів зобов'язана їх захистити. Власне, захист від кримінальних правопорушень, пов'язаних з посяганням на життя і здоров'я, особисту свободу, честь і гідність, майно, інші права та законні інтереси людини і громадянина, на майнові чи особисті немайнові (ділова репутація) права та інтереси юридичних осіб всіх форм власності, а також на інтереси суспільства й держави і становить зміст провадження у кримінальних справах. При цьому варто наголосити на тому, що коментована стаття завданням кримінального провадження визначає захист не лише інтересів фізичних і юридичних осіб, а й інтересів публічних суспільства і держави, якщо кримінальне правопорушення посягало на них» [9, с. 16–17].

Не важко дійти висновку, що під захистом законодавець розуміє ще один, **третій вид процесуальної діяльності**, по суті правоохоронну діяльність. І це цілком справедливо, бо, на нашу думку, кримінальний процес слід розглядати як засіб державного захисту суспільства й держави від кримінальних правопорушень або, іншими словами, – засіб боротьби із кримінальними правопорушенням.

С.О. Ковальчук у дисертаційному дослідженні на тему «Здійснення захисту у кримінальних справах на засадах змагальності та диспозитивності» зазначає, що термін «захист» традиційно визначають як захист від обвинувачення, але нерідко він змішується з іншими видами правозахисної діяльності. Так, Е.Ф. Куцова вважає, що право на захист належить потерпілому та свідку. З.В. Макарова поняттям захисту охоплює діяльність адвоката-представника потерпілого, розмежовуючи поняття захисту обвинуваченого та захисту інтересів громадян взагалі. Я.О. Мотовіловкер пов'язує захист із наданням юридичної допомоги громадянам, протиставляючи його неправомірним діям щодо будь-якого учасника процесу на всіх стадіях. О.Г. Шило зазначає, що «захист може здійснюватися будь-якою особою, права, свободи та законні інтереси якої зачіпаються у зв'язку із провадженням по кримінальній справі, незалежно від її процесуального статусу» [10, с. 42]. Після аналізу різноманітних думок вчених, на думку автора, захист являє собою напрям діяльності підозрюваного, обвинуваченого, підсудного і їх захисника, спрямований на повне або часткове спростування підозри, обвинувачення, виявлення обставин, які виправдовують підозрюваного, обвинуваченого, підсудного, виключають або пом'якшують його кримінальну відповідальність, порушення питання про перевірку законності та обґрунтованості підозри, обвинувачення, а також реалізацію на цій основі комплексу прав, які забезпечують охорону інтересів підозрюваного, обвинуваченого, підсудного [10, с. 48].

У рамках цієї статті викласти весь матеріал з аналізу доволі широкого кола різноманітних думок щодо поняття та змісту захисту неможливо, ми лише зазначимо, що вони, по суті, є аналогічними з тими, що наведені вище, з деякими відмінностями (якщо так можна сказати). На підставі аналізу цих думок поняття захисту можна поділити на три групи.

На нашу думку, під **захистом** у першому його значенні слід розуміти кримінально-процесуальну діяльність учасників кримінального процесу – представників сторони захисту, спрямовану на повне або часткове спростування підозри або обвинувачення, а також на виявлення обставин, що пом'якшують відповідальність чи можуть бути використані на користь підозрюваного чи обвинуваченого. Цей вид захисту точніше слід називати **функцією захисту (перше значення)**.

Окремі автори стверджують, що функцію захисту здійснюють, окрім підозрюваного, обвинуваченого та їхнього захисника, ще й слідчий, прокурор, суд та слідчий суддя. Обов'язок державних органів та їх посадових осіб роз'яснити підозрюваному право на захист і забезпечити його реалізацію, розцінені цими вченими як здійснення функції захисту державними органами на боці сторони захисту. На нашу думку, таке твердження є помилковим, бо, по-перше, відповідно до п. 19 ч. 1 ст. 3 КПК «сторони кримінального провадження – **з боку обвинувачення**: слідчий, керівник органу досудового розслідування, прокурор, а також потерпілий, його представник та законний представник у випадках, установлених цим Кодексом; **з боку захисту**: підозрюваний, обвинувачений (підсудний), засуджений, виправданий, особа, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішувалося питання про їх застосування, їхні захисники та законні представники. По-друге, відповідно до ч. 3 ст. 22 КПК під час кримінального провадження функції державного обвинувачення, захисту та судового розгляду не можуть покладатися на один і той самий орган чи службову особу. Забезпечення державними органами безпеки учасників кримінального провадження, забезпечення захисту інформації, якщо її розголошення може зашкодити правам особи тощо, також не може бути віднесене до здійснення цими органами функції захисту. На наш погляд, ці види діяльності державних органів та їх посадових осіб не можуть бути виділені у окрему функцію, це просте виконання цими суб'єктами своїх обов'язків, але їх можна назвати **видом правоохоронної діяльності (друге значення)**.

Аналіз чинного КПК дає підстави звернути увагу на права свідка, який відповідно до п. 2 ч. 1 ст. 66 КПК має право «користуватися під час давання показань та участі у проведенні інших процесуальних дій **правовою допомогою** адвоката, повноваження якого підтверджуються згідно з положеннями статті 50 цього Кодексу» та відповісти на питання: чи не є діяльність адвоката з надання такої допомоги захистом?

Надання правової допомоги свідку, стосовно якого не здійснюється кримінальне перслідування, на наш погляд, не входить до функції захисту, бо свідку ні від чого захищати-

ся, але він має право на правову допомогу, перебуваючи під тиском сторони обвинувачення та сторони захисту. На нашу думку, це окремий вид кримінально-процесуальної діяльності (**третє значення**).

Третє значення слова захист, а саме правова допомога, змушує нас звернутися до з'ясування тлумачення словосполучення «правова допомога». Його з'ясування необхідне також для вирішення питання про співвідношення понять «захист» та «правова допомога». Тлумачення цього поняття дається у Законі України «Про безоплатну правову допомогу». Зокрема, у п. 3 ч. 1 ст. 1 цього закону записано: «Правова допомога – надання правових послуг, спрямованих на забезпечення реалізації прав і свобод людини і громадянина, захисту цих прав і свобод, їх відновлення у разі порушення». Відповідно до п. 4 цієї ж статті названого закону під правовими послугами слід розуміти надання правової інформації, консультацій і роз'яснень з правових питань; складення заяв, скарг, процесуальних та інших документів правового характеру; здійснення представництва інтересів особи в судах, інших державних органах, органах місцевого самоврядування, перед іншими особами; **забезпечення захисту особи від обвинувачення**; надання особі допомоги в забезпеченні доступу особи до вторинної правової допомоги та медіації» [11].

Наведе дає підстави стверджувати, що під **правовою допомогою** слід розуміти поняття більш ширше за змістом, ніж поняття захист. Поняттям «правова допомога» охоплюється вся різноманітність діяльності адвоката, який може виступати як на боці сторони захисту, допомагаючи підозрюваному, обвинуваченому (підсудному), так і на боці сторони обвинувачення, здійснюючи правову допомогу потерпілому, який здійснює обвинувачення, а також надаючи правову допомогу іншим учасникам кримінального провадження (свідкам, цивільним позивачам, цивільним відповідачам тощо).

На наш погляд, цілком виправданим є застосування терміна «правова допомога» для розкриття змісту будь-якого виду адвокатської діяльності, що ми й спостерігаємо у КПК та літературних джерелах.

Висновки. Захист у кримінальному провадженні, на нашу думку, слід розглядати у **трьох його значеннях**:

- захист як кримінально-процесуальна функція (основний напрям кримінально-процесуальної діяльності підозрюваного, обвинуваченого (підсудного) тощо – функція захисту);
- захист як вид правоохоронної діяльності, що певним чином реалізується під час кримінального провадження (захист прав і законних інтересів всіх учасників, які потребують його; захист персональних даних, інформації; забезпечення безпеки тощо);
- надання правової допомоги адвокатом свідку, потерпілому та іншим, яку інколи (не зовсім вдало) іменують захистом.

Поняття «правова допомога» є поняттям більш ширшим за змістом, ніж поняття «захист».

Подальшим напрямом наукових досліджень, у рамках наукової спеціальності 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність, вважаємо дослідження питання про те, чи завжди захисник здійснює функцію захисту, чи, наприклад, діє у межах домовленості з підозрюваним, надаючи останньому допомогу в складанні процесуальних документів або консультацій тощо?

Вважаємо за необхідне наукове дослідження процесуального статусу адвоката, який надає правову допомогу свідку.

Список використаних джерел

1. Гловацький І.Ю. Діяльність адвоката-захисника у кримінальному процесі / І.Ю. Гловацький. – Київ: Атака, 2003. – 126 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2002. – 1440 с.
3. Юридична енциклопедія: в 6 т. / редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К.: Укр. енцикл., Т. 2. – Д–Й. – 1999. – 744 с.
4. Большой юридический словарь / под ред. А.Я. Сухарева, В.Д. Зорькина, В.Д. Зорькина, В.Е. Крутских. – М.: ИНФРА-М, 1999. – VI. – 790 с.

5. Тертишник В.М. Кримінально-процесуальне право України: підручник / В.М. Тертишник. – Київ: А. С. К., 2007. – 1120 с.

6. Лобойко Л.М. Кримінальний процес: підручник / Л.М. Лобойко. – К.: Істина, 2014. – 432 с.

7. Кримінальний процес: підручник / Ю.М. Грошевий, В.Я. Тацій, А.Р. Туманянц та ін.; за ред. В.Я. Тація, Ю.М. Грошевого, О.В. Капліної, О.Г. Шило. – Х.: Право, 2013. – 824 с.

8. Кримінальний процесуальний кодекс України: прийнятий Верховною Радою України Законом № 4651-VI від 13.04.2012 р. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Кримінального процесуального кодексу України» № 4651-VI від 13.04.2012 р. – Х.: Право, 2012. – 392 с.

9. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар / за загальною редакцією професорів В.Г. Гончаренка, В.Т. Нора, М.Є. Шумила. – К.: Юстініан, 2012. – 1224 с.

10. Ковальчук С. О. Здійснення захисту у кримінальних справах на засадах змагальності та диспозитивності: дис. ... канд. юр. наук: 12.00.09 / Ковальчук Сергій Олександрович. – Івано-Франківськ, 2007. – 159 с.

11. Закон України «Про безоплатну правову допомогу» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>

В статье исследуются понятия защиты и правовой помощи в ходе уголовного производства, проводится анализ их содержания, на основании чего сделан вывод о том, что понятие «защита» является несколько более узким по содержанию, чем понятие «правовая помощь».

Ключевые слова: защита, правовая помощь, правовые услуги, функция защиты.

This paper investigates the concept of protection and legal assistance in criminal proceedings, the analysis of their content, based on which the conclusion that the concept of protection is somewhat more narrow content of the concept of legal aid.

Key words: protection, legal assistance, legal services, the protection function.

Одержано 3.03.2015.